

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДЛЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ

Т.І.Кадлубович, кандидат політичних наук, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: національна самосвідомість, архетип, національна психологія.

Культурні та креативні індустрії сучасного полікультурного світу можуть мати національну специфіку, зважаючи на унікальні риси національної самосвідомості тієї або іншої нації.

Національна самосвідомість – складний суспільний феномен, розуміння та визначення якого не є однозначним. Дослідженню теоретичних аспектів національної самосвідомості взагалі та специфіки національної самосвідомості українців присвячена низка наукових праць, серед яких праці І.Кресіної, Ю.Кривобок, В.Лісовського, М.Обушного, М.Шульги та багатьох інших. Вони розглядають процеси формування національної самосвідомості, здійснюють її соціально-філософський аналіз.

Так, під національною самосвідомістю, вважають дослідники, слід розуміти «Весь комплекс уявлень нації про саму себе ..., її усвідомлені інтереси, цінності, орієнтири і настанови щодо ставлення до інших національностей» [2, с.292]. Українська дослідниця І.Кресіна [1, с.87] стверджує, що національна самосвідомість – це усвідомлення державно-політичної, громадянсько-територіальної спільності (соборності), духовної єдності, етнічної та історичної спорідненості, психологічної, культурної самобутності та неповторності. Національна самосвідомість виступає як усвідомлення спільнотою або окремою людиною своєї національної (поряд з етнічною) належності, спільності історичної долі, специфічності геополітичних, культурних, соціальних, історичних чинників.

Носієм національної самосвідомості виступає і колективний суб'єкт діяльності – нація, і конкретний індивід.

Змістом поняття «національна самосвідомість», на думку багатьох дослідників, є національна психологія та національна ідеологія. Національна психологія включає в себе усвідомлені національне самовизначення та належність до нації; єдність інтересів і цілей та необхідність спільної боротьби за їх здійснення. Сюди належать також усвідомлені національні почуття – причетність до долі своєї спільноти, любов до історичної батьківщини, відданість своєму народові, повага до його традицій і національної культури, патріотизм, готовність на пожертви заради нації тощо. Національна ідеологія – це концептуальне бачення

інтересів народу та шляхів їх задоволення, серед яких присутні не лише спадщина минулого, історичні цінності, а й уявлення про інтереси, потреби національного прогресу, невирішені проблеми, нарешті, турбота про історичну долю нації.

Основою національної самосвідомості можна вважати архетипи або архетипну спадщину того або іншого народу. За Юнгом, архетипи (від грец. – прототип) – універсальні праобрази, які є складовою колективного несвідомого, зміст якого успадковується [3, с. 60]. Прикладами архетипів, притаманних українському народові, можна вважати, зокрема, образи Софійності та Слова. Архетипічний образ Софійності спонукає єднатися, бути причасним до спільного символічного світу мудрості, а Слово виступає як модель світу (Г.Сковорода), «меч духовний» (І.Вишенський), «гострая криця» (Л.Українка), тобто дієвою зброєю побудови, наприклад, ідеального суспільства.

Підвищення рівня національної самосвідомості українців спонукає їх створювати нові комп'ютерні ігри (напр., браузерна гра «Гетьманщина»), пісні та музику (напр., реп про історію України гурту ТНМК), художні фільми (напр., воєнна драма «Мирний-21» режисера Ахтема Сеїтаблаєва), тим самим популяризуючи бренд української держави.

Саме архетипічна складова національної свідомості виступає першоджерелом, першоосновою культури, менталітету, становлення і розвитку культурних і соціальних моделей, що оформлюють людське буття, є «вродженими можливостями ідей» [3, с. 60], які можуть стати джерелом розвитку культурних та креативних індустрій українського народу, тобто театральних та образотворчих видів мистецтва, кінематографу, телебачення й радіо, музики, комп'ютерних ігор, дизайну, моди та реклами.

Список використаних джерел

1. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітичний аналіз: монографія / І. Кресіна. – К. : Вища школа, 1998. – 390 с.
2. Фурманюк М. Національно-державницька самосвідомість: сутність поняття та напрями модернізації // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – 2011 / 6 (56) – 495 с. – С. 290-299
3. Юнг К. Архетип и символ / Карл Густав Юнг. – М. : Ренесанс, 1991. – 390 с.